

Biblioteksplan

för Norsjö kommun

2016 - 2019

Dokumenttyp	Dokumentägare	Beslutsinstans	Giltig till
Plan	Kultur & fritidsavdelningen	Kommunfullmäktige	2019-12-31
Upprättad av	Fastställd/uppriättad	Reviderad av	Senast reviderad
Berit Enkvist	2015-12-xx		
Dokumentet gäller för Biblioteket			Diarienummer KS-15/01484 314

Innehållsförteckning

Bakgrund och syfte.....	3
Uppföljning och utvärdering	3
Styrdokument	3
Nuläge på Norsjö bibliotek	4
Filial	5
Visioner och mål	5
Värdegrund	5
Särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning	6
Nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska	6
Biblioteket ska främja läsning och tillgång till litteratur	7
Det digitala biblioteket	8
Kunskap och demokrati.....	8
Främja barn och ungdomars språkutveckling och stimulera läsning	9
Bibliotekets roll för språkutveckling och lässtimulans.	9
Skolbiblioteket.....	10
Främjandet av läsning, medietillgång och informationssökning	11
Informationssökning och källkritik	12
Biblioteket ska vara en mötesplats	13
Arrangemang och lokal	13
Viktiga samarbeten.....	14
Avslutning	15

Bakgrund och syfte

Bibliotekslagen (SFS 2013:801) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet. Enligt bibliotekslagen ska alla kommuner anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet. En biblioteksplan är ett redskap för att strukturerat och i samverkan ta tillvara de biblioteksresurser som finns, skapa beredskap för framtidens krav och stimulera till utveckling. Norsjö kommun antog 2008 den första biblioteksplanen. Föreliggande plan utgår från den första, men är starkt reviderad. Den anger riktningen för biblioteken i Norsjö kommun under perioden 2016-2019.

Planen är ett politiskt dokument som definierar bibliotekets roll i förhållande till kommunens övergripande mål, lägger fast strategier och anger konkreta mål och inriktningar för bibliotekets verksamhetsutveckling. I och med planen finns möjlighet att öka samspelet mellan biblioteket och kommunens övriga verksamheter, exempelvis vård, omsorg, utbildning och näringslivsutveckling.

Syftet med biblioteksplanen är:

- att tydliggöra målsättningen för biblioteket
- att tydliggöra hur arbetet ska ske
- att vidareutveckla biblioteksverksamheten för att uppnå målen

Uppföljning och utvärdering

Norsjö biblioteksplan ska följas upp och utvärderas en gång per år. En ny biblioteksplan ska utarbetas inför 2020. Kommunfullmäktige ansvarar för detta.

Styrdokument

Biblioteksplanen bygger på dessa dokument som är vägledande inom området.

- Bibliotekslagen (SFS 2013:801). http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/sfs_sfs-2013-801/
- Skollagen (SFS 2010:800) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Skollag-2010800_sfs-2010-800/?bet=2010:800
- UNESCO'S folkbiblioteksmanifest 1994/ UNESCO'S skolbiblioteksmanifest 1999. Svenska Uneskorådets skriftserie 2/2000. <http://www.unesco.se/?infomat=folkbiblioteksmanifestet-skolbiblioteksmanifestet>
- FN:s barnkonvention. <https://unicef.se/barnkonventionen/las-texten#full>
- [Regional biblioteksplan för Västerbottens län 2012-2015](#)

Nationellt

Bibliotekslagen är en ramlag och den föreskriver att varje kommun ska ha ett folkbibliotek och att allmänheten ska få låna litteratur avgiftsfritt. Biblioteken i det allmänna

biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamheten ska finnas tillgänglig för alla.

Enligt skollagen ska det inom grundskolan och gymnasieskolan finnas lämpligt fördelade skolbibliotek för att stimulera elevernas intresse för läsning och litteratur samt för att tillgodose deras behov av material för utbildningen.

Internationellt

Internationella dokument som ofta används som stöd, underlag och vägledning för svenska folk- och skolbibliotek är UNESCO'S manifest för folkbibliotek (1994) och skolbibliotek (1999). Folkbiblioteksmanifestet gör gällande att folkbiblioteken ska utgöra ett lokalt kunskapscentrum med uppgift att verka för läskunnighet, information, utbildning och kultur. Folkbiblioteket ska skapa och stärka läsvanor hos barn redan från tidig ålder, stödja utbildning på alla nivåer, erbjuda möjlighet till kreativitet och personlig utveckling, främja kunskap om kulturarvet, ge insikt om vetenskaplig forskning och utveckling, stimulera en kulturell mångfald och garantera medborgarna tillgång till alla slag av samhällsinformation. Skolbiblioteksmanifestet fastställer att skolbibliotek ska ge eleverna de färdigheter som behövs för ett livslångt lärande. Skolbiblioteket ska stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans målsättning och läroplaner. Det ska främja elevernas läslust och lust att lära samt lära dem bli biblioteksanvändare.

FN:s barnkonvention, 1989, ratificerad av Sverige, är ett annat ofta använt stöddokument som bland annat tar upp frågor kring barns åsikts- och yttrandefrihet, rätten till information och rätten till utbildning.

Nuläge på Norsjö bibliotek

Norsjö bibliotek är ett integrerat folk- och skolbibliotek och ansvaret för verksamheten ligger hos kommunstyrelsens allmänna utskott. Det nuvarande biblioteket byggdes 1987 och 1994 byggdes det ut för att rymma Norsjö Gymnasium. Nationella program i gymnasiet avslutades efter vårterminen 2015 eftersom elevunderlaget blivit för litet. Från och med höstterminen 2015 kommer gymnasiet innehålla språkintröduktion samt att SFI, grundvux och yrkesvux flyttat till lokalerna, totalt ca 90 elever.

Biblioteket är centralt beläget i Norsjö samhälle och mitt emot Norsjöskolan, där eleverna går från förskoleklass till årskurs 9.

Biblioteket har öppet 39 timmar per vecka, varav två kvällar till kl. 19:00

Personalen består av fyra personer med totalt 3.25% tjänst, biblioteks – och kulturstrateg, bibliotekarie, barn- och skolbibliotekarie samt biblioteksassistent. Från 2015 finns verksamheten organisatoriskt under verksamhetsområdet Kommunal utveckling med avdelningschef för Kultur & fritid som ansvarig chef. Samordningsansvar har biblioteks – och kulturstrateg. I dennes tjänst ingår förutom ordinarie bibliotekssysslor även ansvar och inköp av kommunens konstbestånd, skolkulturansvar, samordning av kulturlov och viss bidragsfördelning.

Filial

Filial finns i Bastuträsk som är beläget 35 km från Norsjö. Filialen är öppen 6 timmar per vecka. Avtal finns med Korpen i Bastuträsk som sköter verksamheten, förutom inköp och mediaplanering som sker via huvudbiblioteket.

Lokalen finns i skolan och filialen är också ett skolbibliotek.

Filialen har ett huvudbestånd av litteratur, dessutom får den depositioner från huvudbiblioteket. Barnen på Bastuträskskolan kommer även i kontakt med huvudbiblioteket i samband med simundervisning då tid finns avsatt för besök på biblioteket.

Visioner och mål

Norsjö kommuns vision är ” En attraktiv och företagsam kommun där kropp och själ hinner med”. Biblioteksverksamheten ska bidra till att göra Norsjö attraktivt med en verksamhet som är av högsta kvalitet och där biblioteket är en trivsamt mötesplats för alla människor. Målet är att ge alla fri och jämlik tillgång till information och fakta inom olika områden samt tillgång till litterära och andra kulturella upplevelser. Personer med funktionsnedsättning, annat modersmål än svenska samt nationella minoriteter ska prioriteras. Även barn och ungdomar ska särskilt uppmärksammas och barnperspektivet ska vara utgångspunkt för arbetet.

Skolbibliotekets främsta uppgift är att vara ett stöd för skolans pedagogiska arbete och därför är strävan att biblioteket ska vara öppet under skoltid. Skolan och biblioteket ska samarbeta för att öka intresset för läsning och litteratur bland eleverna. Barns och ungdomars språkförmåga ska stimuleras och stärkas.

Värdegrund

Norsjö kommun har fastställt i ett värdegrundsarbete att arbetet ska präglas av orden positivitet, engagemang, respektfullhet och professionalitet. Biblioteksverksamheten ska därför präglas av hög kvalitet, god service, hög kompetens, bra ledarskap och gott medarbetarskap. Alla som besöker och använder biblioteken ska mötas av kompetent och intresserad personal som ger ett positivt, serviceinriktat och professionellt bemötande. Personalen arbetar aktivt med jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ-frågor för att alla ska

känna sig välkomna på biblioteket och för att utbudet ska spegla samhällets mångfald. Lyhördhet till brukarna och visad omtanke till bibliotekets alla användare. Personalen strävar efter att utveckla sin kompetens och delar med sig av sina kunskaper. Arbetsmiljön är god och de ekonomiska resurserna nyttjas effektivt. Genom omvärldsbevakning finns ambitionen att anpassa verksamheten efter nya behov och därigenom förnya och utveckla verksamheten. Biblioteket är en mötesplats där man som besökare inte har något köptvång eller krav på prestation, deltagande i aktivitet eller anpassning utöver att följa de allmänna reglerna. Mötesplatsen är dels den fysiska lokalen, dels det virtuella biblioteket. Öppettider anpassas efter skoltiderna, men förläggs även så att kommunens invånare ges möjlighet att besöka biblioteket på sin fritid.

Det ska vara lätt att komma i kontakt med biblioteket för att framföra synpunkter och önskemål. Ambitionen är att alla som kontaktar biblioteket får en snabb återkoppling.

Särskild uppmärksamhet åt personer med funktionsnedsättning

Biblioteksverksamheten i Norsjö kommun genomsyras av ett användarperspektiv. Biblioteket och dess tjänster ska vara så tillgängliga som möjligt för alla som vill använda dem, både fysiskt och digitalt. Lokalerna är tillgänglighetsanpassade och inbjudande vilket gör det lätt att orientera sig. Strävan är att inte ha några trånga passager. All information ska vara enkel och tydlig. Det finns tillgång till läs-tv och hörslina.

Biblioteket bedriver uppsökande verksamhet för dem som inte själva kan besöka biblioteket. Ett aktuellt och varierat utbud av tillgängliga eller anpassade medier för personer med särskilda behov erbjuds. Exempel på sådana medier är storstilböcker, lättlästa böcker och talböcker. Tekniska hjälpmedel som daisyspelare, egen nedladdning av talböcker, samt handledning till dem som har behov av att använda dessa. Biblioteket har nedladdningstillstånd från MTM, Myndigheten för tillgängliga medier, för att personer med särskilda behov ska få tillgång till hela utbudet av inlästa talböcker. Dyslexiveckan v. 41 uppmärksammas med aktiviteter och utställningar. För personer som på grund av ålder, funktionsnedsättning eller hälsoskäl har svårt att besöka biblioteket erbjuder vi ”Boken kommer-verksamhet”.

Nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska

Information om biblioteket och dess medier ska nå ut till personer med annat modersmål än svenska.

Den som önskar litteratur på sitt hemspråk ska få det. Det finns ett bestånd av medier på skolspråk, samt på några andra främmande språk. För att erbjuda litteratur på andra språk finns möjlighet till depositioner från Länsbiblioteket eller Internationella biblioteket. Även lån via övriga V8-bibliotek förekommer. Det ska finnas en plan för att tillgodose behoven av medier på andra språk än svenska för medborgarna inom V8-biblioteken. Planen arbetas fram i samarbete med övriga inom V8-biblioteken samt Länsbiblioteket i Västerbotten. Biblioteket erbjuder litteratur och tidskrifter på lättläst svenska och lättläst kombinerat med mp3-skiva.

Biblioteket ska främja läsning och tillgång till litteratur

Bibliotekets samlingar kännetecknas av mångfald, kvalitet och aktualitet. Biblioteket tillhandahåller medier för information, kunskap, bildning och förströelse och är neutralt i partipolitiska och religiösa frågor. Mediebeståndet är varierat, med både skön – och facklitteratur, tidningar och tidskrifter, samt i olika tekniska format. Vi arbetar för att se till att det finns ett allsidigt utbud av olika slags medier som regelbundet förnyas och kompletteras. Inköpsförslag från allmänheten välkomnas.

Biblioteket köper inte in eller tillhandahåller medier som stöder rasism, förföljelse av olikänkande, könsfördomar eller spekulativt våld.

Den snabba utvecklingen på medieområdet och den digitala utvecklingen ställer krav på bibliotekens förmåga att utveckla nya tjänster och att tillgängliggöra innehåll oavsett medieformat. Den ger samtidigt helt nya möjligheter att öka mångfald och tillgång genom att använda nya kanaler och e-medier.

Barn och ungdomars erbjuds litteratur erbjuds utifrån intressen och önskemål. Allt för locka dem till läsning och för att stimulera deras språkutveckling.

För att underlätta arbetet med att använda medieresurser på bästa sätt finns en medieplan för barnverksamheten. En medieplan för vuxenverksamheten bör utarbetas.

I V8-samarbetet ingår en gemensam katalog, vilket betyder att det är ett mycket stort utbud av medier som kan reserveras från de andra inlandskommunerna. Låntagarna kan själva reservera via bibliotekskatalogen eller med hjälp av personalen.

Det som efterfrågas, men som inte finns lokalt, kan fjärrlånas från andra bibliotek i landet. Det är avgiftsfritt, men för biblioteket tillkommer en kostnad för porto. Genom fjärrlåneservicen ges alla medborgare tillgång till landets samlade biblioteksresurser.

Det digitala biblioteket

Genom det digitala biblioteket www.v8biblioteken.se ökar tillgången till bibliotekstjänster och biblioteket kan nå nya målgrupper. Här finns exempelvis boktips, information om arrangemang, möjlighet till reservationer av media och omlån. En stor del av det digitala biblioteket är bibliotekskatalogen och det är viktigt att den är så lättanvänd och användbar som möjligt. Även databaser som är tillgängliga hemifrån och ett brett utbud av e-böcker är viktiga för biblioteket att tillhandahålla.

Kunskap och demokrati

En av folkbibliotekens viktigaste uppgifter är att främja demokrati, kunskapsförmedling och människors rätt till fri information för att bilda sig egna åsikter i olika frågor. En av utmaningarna på det området är idag att minska den digitala klyftan mellan de som använder internet och de som inte gör det. Biblioteken kan bidra på många sätt, exempelvis genom kostnadsfri tillgång till datorer och informationsteknik, samt genom att vägleda och hjälpa de som inte är vana vid att använda datorer.

Vuxna

En form av läsfrämjande aktivitet som det arbetas med är läsecirkel för vuxna. Boktips ges vid speciella boktipsträffar, utställningar i lokalen samt boktips på webben. Under den årliga Kärleksveckan i februari har olika former av högläsning testats. Litterär soppa, litterär frukost och litterärt afternoon tea har varit teman som alla varit mycket uppskattade. Försök har även gjorts med att högläsa ur en bok en gång i veckan, men mindre lyckat resultat.

På äldreboendena finns depositioner som tagits fram i samråd mellan bibliotekarie och de biblioteksombud som finns på respektive boende. Depositionerna består av litteratur i olika former, såsom storstilsböcker, lättläst och DAISY. Biblioteket skänker även en del utrangerade böcker och tidsskrifter till äldreboenden.

Vuxenstuderande kan få tillgång till kurslitteratur och vid behov också handledning i informationssökning.

Barn och unga

Varje år, i samband med sökning av inköpsstöd från Kulturrådet, görs en läsfrämjandeplan. Hittills har pengar erhållits och planen har kunnat följas. För att söka inköpsstöd krävs det att bibliotekets medieanslag inte sänks. Från och med 2016 krävs också att biblioteket har en aktuell biblioteksplan. Läsfrämjandeplanen varierar något från år till år, men vissa fasta punkter finnas med varje år. Dessa läsfrämjande åtgärder och barns, ungdomars och skolelevers tillgång till litteratur tas upp under de två nedanstående rubrikerna.

Främja barn och ungdomars språkutveckling och stimulera läsning

Barnperspektivet ska vara utgångspunkten för biblioteket. Barns och ungdomars behov är vägledande för verksamheten. De erbjuds möjlighet att uttrycka sig i biblioteket. Biblioteket är en fristad och mötesplats för barn och ungdomar, där de möts med respekt av engagerade och kunniga vuxna. Biblioteket är en del av samhällets nätverk för barn och ungdomar när det gäller språkutveckling, kultur och eget skapande.

Bibliotekets roll för språkutveckling och lässtimulans

En av bibliotekets mest angelägna uppgifter är litteraturförmedling och läsfrämjande arbete. Att kunna läsa och förstå en text är en grundförutsättning för att kunna vara delaktig i samhället. Det är även en förutsättning för att kunna söka och värdera information. Läsning av skönlitteratur förmedlar insikt och förståelse för människors olika livssituationer och behov likaväl som tillfällen till upplevelser. Biblioteket har därför en demokratisk uppgift. Bibliotekens läsfrämjande arbete är viktigt för att väcka lust och inspiration för läsning. Lusten till att läsa grundläggs tidigt. Det är under de första åren som barnen lär sig att hantera ett eget språk.

Läsfrämjande insatser i samarbete med BVC och förskolan

Vid åttamånaderskontrollen på BVC får föräldrarna en inbjudan från biblioteket att komma och hämta *Barnens första bok*. När de hämtar boken får de information om vad biblioteket kan erbjuda och en visning ifall de inte har varit på biblioteket förut.

Information om barns språkutveckling ges till föräldragrupper. Föräldraträffar anordnas 3 – 4 gånger per år. Varje familj får en faktabok för vuxna och en småbarnsbok till barnet.

I verksamheten finns även babybokprat som vänder sig direkt till bebisarna. Personalen läser enkla småbarnsböcker, ramsor med rörelser till och sjunger. En boktuggarpaus ingår också. Upplägget är att träffas en gång i veckan under fem veckor och vid det sista tillfället får föräldrarna *Barnens ramsbok*.

Bokpåsar finns på de olika förskoleavdelningarna och hos de dagbarnvårdare som finns i kommunen. Varje dagbarnvårdare får två påsar med fem böcker i varje. Förskoleavdelningarna har fem påsar var. Några bokpåsar finns på andra språk än svenska. Efterfrågan finns att utveckla detta till fler förekommande språk.

Alla förskolor och dagbarnvårdare använder sig av biblioteket på ett eller annat sätt. Flera avdelningar har schemalagda besök. Också den öppna förskolan lånar regelbundet böcker på biblioteket.

Sagostunder med läsning av bilderböcker, dikter, rim och ramsor, sånger och ibland muntligt berättande. Regelbundet hålls sagostunder för förskolan, några gånger för de yngre barnen och fler för de äldre. Ibland hålls träffarna ute i skogen. En gång per termin besöker barnbibliotekarien avdelningarna och har sagostunder där. Då blir det ett litet längre pass då barnen får pyssla eller leka utifrån boken. Barnen hos dagbarnvårdarna bjuds in vid speciella tillfällen. Några gånger per år träffas de här barnen på ett äldreboende och barnbibliotekarien läser för yngre och äldre samtidigt. Barnbibliotekarien besöker också barnen på öppna förskolan och har sagostunder för dem.

Övrigt

Under 2015 har ungdomsböcker, mestadels i pocketupplaga, köpts in till fritidsgården. Dessa finns tillgängliga för ungdomarna att läsa där eller låna hem. Eventuellt kommer fler titlar köpas in årligen.

Under höstlovet (kulturlovet) erbjuds kommunens barn och ungdomar en mängd kulturella aktiviteter. Biblioteket samarbetar med fritidsgården, studieförbund, kyrkan med flera för att de skall få ett så rikligt utbud av aktiviteter som möjligt. Biblioteket har genom åren haft återvinningsverkstäder, akvarellmålning, mangateckning m.m.

V8-bibliotekens webbplats heter www.v8biblioteken.se. Sidan har egna avdelningar för barn och unga. Där finns boktips, listor på nyutkomna böcker, länkar till intressanta webbresurser samt att det finns uppgifter om mest utlånade böcker och ibland kan barn och ungdomar delta i olika tävlingar.

Biblioteket lånar ut depositioner med böcker till skolsköterskan, folktandvården och vårdcentralen för att barn och unga ska kunna läsa då de sitter i väntrummen.

Skolbiblioteket

Skolbiblioteket är integrerat med folkbiblioteket. Detta gör att gränserna för vad som gäller under skoltid respektive fritid ofta suddas ut.

Enligt Skollagen ska alla elever ha tillgång till ett skolbibliotek. Skolbiblioteket ska vara en tydlig del av skolans pedagogiska vision där skolledning, skolbibliotekarien och pedagoger samverkar kring elevernas lärande.

I kommunen finns två skolor, den ena i Norsjö samhälle och den andra i Bastuträsk. Norsjöskolan är en F-9 skola och skolan i Bastuträsk en F-5. Skoleleverna i Norsjöskolan har tillgång till en välfungerande biblioteksservice under hela skoldagen med undantag för två timmar i veckan då bibliotekspersonalen har mötestid.

Skolan i Bastuträsk, som ligger 35 km från huvudorten, är en liten skola. Läsåret 2014/2015 går det knappt 40 elever i skolan. Filialbiblioteket där har öppet tre timmar i veckan under skoltid och två timmar på kvällstid. Lärarna har dock möjlighet att övrig tid låsa upp biblioteket för att låna.

När eleverna från skolan i Bastuträsk kommer in till huvudorten och badar har de möjlighet att besöka huvudbiblioteket.

Skolbibliotekarien besöker Bastuträsk minst ett par gånger under skolåret. Den ena gången för läsfrämjande insatser i skolan och de andra för att se över beståndet för barn och unga på biblioteket.

Skolbibliotekarien köper in och utrustar böcker till biblioteket i Bastuträsk och en hel del av de böcker som kommunen får från Kulturrådet läggs in i beståndet. En stor del av eleverna i skolan har kommit från andra länder och därför köps litteratur på deras hemspråk in.

Främjandet av läsning, medietillgång och informationssökning

Skolbiblioteket ska arbeta läsfrämjande och vara ett stöd för pedagogerna i arbetet med lässtrategier och läsförståelse.

Alla elever från sexåringarna upp till årskurs fem har schemalagda biblioteksbesök. De flesta kommer varannan vecka. Då finns det alltid en bibliotekarie ute bland dem för att vägleda, svara på frågor, visa dem hur de söker i webbkatalogen etc.

Sexåringarna får en biblioteksintroduktion med boklek och utdelning av bibliotekskort den första gången som de besöker biblioteket på höstterminen. På vårterminen får de *Barnens andra bok*. Bibliotekarien läser litet ur boken och de får bläddra och se vad som finns i den.

”Bokprat och välja bok” i årskurs tre och sju. Skolbibliotekarien besöker klasserna och bokpratar om ett antal nyutkomna titlar. Elever med läs- och skrivsvårigheter, synnedsättning eller annat läshandikapp erbjuds talböcker eller lättlästa böcker. Mångfald beaktas vid valet av böcker. Eleverna får välja en av böckerna som de sedan får. Varje elev får dessutom en läsdagbok där de kan göra anteckningar om de böcker som de läser. Eleverna läser sedan sina böcker och läraren bestämmer hur böckerna bearbetas efter läsningen.

”Barns smak” i årskurs fem och sex. Det här startade som ett projekt från Länsbiblioteket i Västerbotten och Norsjö har sedan fortsatt med det. Skolbibliotekarien har under åren bearbetat och ändrat konceptet, men kärnan finns kvar. Det hela syftar till att hitta elevernas egen läslust och egna värderingar. När eleverna har läst böckerna brukar bibliotekarien ha boksamtalen i mindre grupper i årskurs fem och läraren i årskurs sex.

Under 2015 fick varje nyanländ elev i internationella klassen en bok. Ambitionen är att köpa in böcker som har parallelltext på elevens modersmål och svenska eller en bok på modersmålet och motsvarande bok på svenska. På Världsbokdagen bjuds eleverna in till biblioteket för högläsning och de får sina böcker.

Bokjuryn är en nationell omröstning där barn och ungdomar upp till 19 år röstar fram sina favoritböcker i årets utgivning. Många elever är med och röstar i Bokjuryn. Information går till alla lärare och varje klass får ett exemplar av barnbokskatalogen. Biblioteket har minst ett exemplar av alla böcker från affischen och vissa populära titlar inhandlas det fler av. Norsjö har också en egen utlottning av böcker bland de barn och ungdomar som deltar.

I skolbiblioteket ska det finnas ett rikt och varierat utbud av medier som speglar världen ur ett barn- och ungdomsperspektiv. Beståndet ska kännetecknas av mångfald, kvalitet och aktualitet. I medieplanen för barn- och ungdomsavdelning står det bland annat ” När det gäller bilderböcker köper vi in rätt så mycket av det som kommer ut i Sverige. Biblioteket försöker speciellt hålla reda på vissa förlags utgivning, till exempel förlaget Olika, som enligt dem själva ” vill vi ge ut böcker som utmanar stereotyper och förlegade normer och traditioner i litteraturens värld.” Böcker från våra nordiska grannländer och böcker från länder utanför den engelskspråkiga världen, som till exempel från förlagen Trasten, Tranan och Hjulet köps också in.

Ibland kommer inköpsförslag från skolelever och för det mesta tillgodoses dessa önskemål. Vissa titlar är väldigt populära och av dessa inhandlas flera exemplar.

Biblioteket har nedladdningstillstånd från MTM, Myndigheten för tillgängliga medier, för att ge elever med särskilda behov tillgång till hela utbudet av inlästa talböcker. Arbetet med tillgängliga medier för barn och ungdomar sker i ett nära samarbete mellan skolans pedagoger och biblioteket för att tillgodose varje elevs behov så bra som möjligt. Alla elever laddar inte ner talböcker själva och därför köps även in Bok & DAISY och DAISY. En del elever med dyslexi och andra funktionsnedsättningar kan ha svårt att läsa böcker med svår text och mycket text och för dem köps en hel del lättlästa böcker in.

De senaste åren har fler och fler böcker köpts in på språk som elever med annat modersmål har och ambitionen är att fortsätta med detta. De språk som det inhandlas böcker på är tigrinja, persiska, thailändska, somali, arabiska, rumänska, spanska, franska, ukrainska och ryska. Biblioteken har fått ett vidgat uppdrag gällande inköp av litteratur på andra språk. Det numera inte lika enkelt att låna litteratur från Internationella biblioteket och länsbiblioteket.

Informationssökning och källkritik

Skolbiblioteket ska vara ett stöd för eleverna i utvecklandet av deras förmåga och möjlighet att söka, hantera och värdera information samt poängtera vikten av att reflektera över det inhämtade materialet.

Under många år har undervisning skett i informationssökning och då främst katalogsökning med eleverna i årskurs sju. 2015 kom skolbibliotekarien och berörda lärare överens om att undervisningen skulle ske i samband med att årskurs åtta jobbar med ett hembygdstema. Detta arbetssätt bör även ges till yngre elever och från och med höstterminen 2015 provas det redan i årskurs fem.

Undervisning i katalogsökning sker även kontinuerligt för enskilda elever då de själva letar material i biblioteket. Lärarna undervisar också i övrig informationssökning och källkritik.

Utvecklingstrappa i olika åldrar

0-1 år	Stärka barns språkutveckling. Babybokprat med rim, ramsor, pekböcker, sång och musik. Föräldraträffar och gåvobok i samarbete med BVC.
2-5 år	Ytterligare stärka språket genom sagostunder med högläsning, sång, dikter, rim och ramsor och muntligt berättande. Bibliotekslån med personal från förskolan. Bokpåsar.
6 år	Introduktion till biblioteket med boklek och eget lånekort. Fasta bibliotekstider. Bokjuryn. Gåvobok.
7-9 år	Stärka barns läsning. Läslust. Bokprat och gåvobok på skolan. Bokjuryn. Fasta bibliotekstider med klassen.
10-12 år	Läslust och tankar kring bokval genom "Barns smak" med gåvobok och boksamtal i mindre grupper. Bokjuryn. Enkel katalogsökning med övningar. Fasta bibliotekstider med klassen.
13-16 år	Läslust genom bokprat med gåvobok. Träning i informationssökning. Bokjuryn.

Biblioteket ska vara en mötesplats

Arrangemang och lokal

Biblioteket i Norsjö strävar efter att ha olika arrangemang och aktiviteter. Lokalerna är väl anpassade för detta, med bland annat ett stort antal sittplatser, datakanon med skärm och högtalare. Arrangemang är dock personalkrävande och eftersom det förekommer ganska mycket kvällsarbete inom ordinarie verksamhet kan det vara svårt att få ihop det personalmässigt. Dessutom krävs det ekonomiska medel. Ett samarbete med andra aktörer, exempelvis föreningar och studieförbund förbättrar förutsättningarna för fler arrangemang. Återkommande arrangemang är Kärleksveckan, Världsbokdagen, Kura skymning och Öppet hus på skyltsöndagen.

Lokalen ska vara inspirerande och locka till besök. Det finns utrymmen där man kan sitta bekvämt och läsa eller studera. Wifi finns tillgängligt i hela biblioteket, samt publika datorer att låna.

Barn- och ungdomsavdelningen är anpassad och attraktiv för barn- och ungdomar, till exempel genom att uppställningarna av böcker och andra medier anpassas efter deras behov och att inredningen och möbleringen inbjuder till att stanna kvar, utforska utbudet och upptäcka biblioteket på deras villkor.

I sagohörnan sagohörna står en soffa och ovanför den finns ett björnde med tre sagobjörnar som är med vid sagostunderna. Här finns tjocka draperier som kan dras för och på så sätt bildas ett rum för sagostunder och dylikt. I mitten av avdelningen står en hylla på hjul, som går att flytta på när det är olika tillställningar och för att skapa en större öppen yta. Det finns två fönster på avdelningen och de används flitigt till att exponera bilderböcker. De fungerar även som sittplats för våra biblioteksnallar och bokfigursdockor.

Arbete har pågått en tid att dela in alla kapitelböcker i genrer. Detta för att barn och unga lättare ska hitta de böcker som de är intresserade av.

Viktiga samarbeten

Biblioteken i Västerbottens inland ingår sedan några år tillbaka i ett samarbete, V8-biblioteken. Det syftar till att stärka biblioteken och göra det enklare för inlandsborna att få tillgång till information. Biblioteken ska tillhandhålla likvärdig service och tillgänglighet genom ett ökat samarbete mellan biblioteken och genom samarbete med regionala projekt. Genom att upprätthålla en hög servicenivå och god standard ska biblioteken bidra till att göra regionen mer attraktiv.

Det finns numera en gemensam bibliotekskatalog, gemensamma regler och rutiner samt gemensamt lånekort för hela inlandsregionen. Låntagarna kan reservera böcker på valfritt bibliotek och bokleveranser skickas mellan varandra. Arbetsätt och resurser samordnas på biblioteken i de deltagande kommunerna.

www.v8biblioteken.se är den gemensamma webbplatsen.

V8-biblioteken samarbetar också i verksamhetsfrågor, fortbildning samt vissa gemensamma upphandlingar. Under de närmaste åren väntas större förändringar. Klassifikationssystemet SAB kommer att överges till förmån för Dewey. Dewey är ett internationellt system som fler och fler svenska bibliotek övergår till. Det kommer inte längre att finnas ett nationellt underhåll av SAB och allt satsas på utveckling av Dewey. Det här kommer inte att märkas nämnvärt bland besökarna, men det innebär arbete för personalen med omlokalisering och ny märkning av medierna.

V8-biblioteken är ett BURK-bibliotek, vilket innebär att man köper sina bibliografiska poster från Bibliotekstjänst. V8-biblioteken har lämnat in en intresseanmälan till Kungliga biblioteket med förhoppning om att bli ett Librisbibliotek 2016. Det innebär att man äger sina poster men måste också aktivt delta i uppbyggnaden av katalogen. Övergången till att bli ett Librisbibliotek kommer förmodligen att innebära ändrade arbetsrutiner för personalen.

Länsbiblioteket i Västerbotten är en regional samordnare av biblioteksfrågor i länet. Länsbiblioteket ”bidrar till att utveckla en infrastruktur som ger grundläggande och likvärdiga förutsättningar för samtliga kommuners biblioteksverksamhet, men med möjlighet till lokala/kommunala anpassningar och prioriteringar” (Regional biblioteksplan för Västerbottens län 2012-2015)

”Alla tiders Norsjö” är ett samarbete med Skellefteå museum och Västerbottens museum. Målet är att öka kunskapsnivån och medvetenheten om hembygdens kulturarv, att förstärka betydelsen av lokalhistoria i kommunen, samt att öka delaktigheten i arbetet med att bevara och levandegöra kulturarvet. Samarbetet drivs av en arbetsgrupp som träffas några gånger per år för att planera arrangemang och aktiviteter. På biblioteket finns en mediepelare som visar bilder och filmer med olika teman. Det finns också en speciell ”Alla-tiders” monter och en glasmonter, där föremål som hör till det aktuella temat placeras. Arbetsgruppen planerar för nya teman och målsättningen är att det ska vara minst två olika teman per år. I samband med dessa ska det arrangeras någon föreläsning eller berättarkväll, antingen på biblioteket eller på annan plats i kommunen.

Biblioteket samarbetar med BVC, förskolor, skolor, fritids, fritidsgården, SFI och äldreboenden men även med studieförbund, föreningar och näringsliv. Det visar på hur aktivt biblioteket arbetar med kulturella och läsfrämjande aktiviteter för alla åldrar. Det är viktigt att stimulera läsning och språkutveckling och det allmänna intresset för litteratur, kultur, utbildning och forskning.

Samarbete med andra verksamheter som arbetar med äldre och personer med funktionsnedsättningar är viktigt för utvecklingen av bibliotekens sociala och uppsökande verksamhet. Exempel på sådana samarbeten är att biblioteket deltar i möten med biblioteks- och kulturombud inom äldreomsorgen, hjälper till med stöd och litteratur, samt uppmuntrar aktiviteter. Biblioteket samarbetar även med kommunens kultur- och aktivitetssamordnare, samt syn- och hörselinstruktör.

Avslutning

Denna biblioteksplan vill ta ett helhetsgrepp kring biblioteksverksamheten och dess behov samt se bibliotekets roll i den demokratiska processen.

Bibliotekens mål

Mål	Strategi (så här gör vi)	Uppföljning (vad mäter vi?)
Verksamheten ska präglas av mångfald och god kvalitet.	Vi har kompetent och serviceinriktad personal. Personalen arbetar aktivt med jämställdhets-, mångfalds- och HBTQ frågor. Särskild tid avsätts för inläsning och omvärldsbevakning.	Minst 70 % av årsverken på biblioteket utförs av bibliotekarier. Minst en utställning med HBTQ litteratur per år. All personal deltar vid minst två tillfällen per år i någon form av kompetenshöjande aktivitet. Minst en timmes lästid per personal och vecka.
Biblioteket ska genomsyras av ett användarperspektiv.	Lokalerna är attraktiva och tillgängliga. Vi genomför fastighetsrund varje år. Användarundersökning genomförs vartannat år. Det anordnas regelbundet program, utställningar och aktiviteter.	Öppethållande minst 39 timmar per vecka. Antal fysiska besök per invånare och år är minst 8. Kontrollera årligen att åtgärder i fastighetsrund utförts.
Bibliotekets utbud ska främja demokrati och präglas av kvalitet.	Biblioteket erbjuder ett rikt och aktuellt urval av information i tryckt och elektronisk form såsom dagstidningar, tidskrifter, databaser, böcker och e-böcker. Biblioteket tillhandahåller utan avgift datorer med internetuppkoppling och trådlöst nätverk. Biblioteket ger handledning till ovana datoranvändare. En medieplan för vuxna ska utarbetas.	Aktuell barnmedieplan utvärderas årligen – i januari varje år tas siffror fram för utnyttjandegrad och jämförs med året innan, reflektera. Antal publika datorer är minst 4. Andel nyförvärv motsvarande mediebestånd uppgår till minst 7 %. En medieplan för vuxna ska vara klar 2019.
Biblioteket ska främja läsning och tillgång till litteratur.	Biblioteket genomför läsecirklar. Vi anordnar aktiviteter som är kopplade till läsning och litteratur. Personalen gör attraktiva och intressanta bokutställningar.	Antal läsecirkelsträffar uppgår till minst 4 per år. Antal aktiviteter som är kopplade till läsning och litteratur uppgår till minst 50 per år. Antal fysiska lån per kommuninvånare och år är minst 9.
Biblioteket ska samverka med andra	Personalen deltar aktivt i V8-bibliotekens arbetsgrupper. Vi arbetar tillsammans med övriga V8-bibliotek inför konverteringen till Dewey- klassificering, samt i övergången till att bli ett Libris-bibliotek. Biblioteket samarbetar med studieförbund och föreningar i samband med arrangemang och aktiviteter. Biblioteket deltar aktivt i Alla-tiders styrgrupp. Vi Samarbetar med äldreomsorgen i fråga om litteratur och kulturutbud.	Norsjö bibliotek ska vara ett Libris-bibliotek 2016. Arbetet med övergången till Dewey ska påbörjas under biblioteksplanens giltighetstid. Antal aktiviter per år i Alla-tiders minskar inte. Ett biblioteksombud finns på varje äldreboende.

<p>Biblioteksplanens prioriterade grupper</p> <ul style="list-style-type: none"> Personer med funktionshinder Låntagare med annat modersmål än svenska Barn och unga <p>Främja demokrati</p>	<p>Bibliotekslokalen är anpassad för funktionshindrade och det finns hörslina och lästv. Biblioteket tillhandahåller DAISY, DAISYspelare, storstilsböcker och lättlästa böcker. Biblioteket informerar om och erbjuder tjänsten egen nedladdning från MTM. Informationsbrev om Legimus skickas ut till alla lärare en gång per läsår. Dyslexiveckan uppmärksammas. Biblioteket samarbetar med kommunens kultur- och aktivitetssamordnare, samt syn – och hörselinstruktör. Biblioteket erbjuder ”boken kommer”, uppsökande biblioteksverksamhet i hemmen, för alla som har svårt att själva ta sig till bibliotekslokalen.</p> <p>Biblioteket erbjuder medier på andra språk och på lättläst svenska. En plan arbetas fram för att tillgodose behoven av medier på andra språk än svenska för medborgarna inom V8-biblioteken. Elever i internationella klassen får en bok på sitt modersmål och helst med parallelltext på svenska.</p> <p>Vi arbetar för att bibliotekets bestånd för barn och unga prioriteras.</p> <p>Vi arbetar för att barn och unga ska få göra sina röster hörda när det gäller biblioteket genom att skapa ett biblioteksråd.</p>	<p>Andel nyförvärv av talböcker, DAISY, motsvarar minst 5 % av beståndet. Antal nedladdningar från Legimus för barn och vuxna är minst 100 st. per år. Antal besökare under dyslexiveckan ökar med 5 % jämfört med föregående år. Antal boken-kommer-låntagare minskar inte.</p> <p>Under 2015 ska en plan för medier på andra språk ha arbetats fram i samarbete med övriga bibliotek inom V8-biblioteken samt Länsbiblioteket i Västerbotten. Alla elever i internationella klassen har fått en gåvobok på sitt modersmål.</p> <p>Minst ett årsverke är särskilt avsatt för barn och unga. Antal barnböcker per barn i kommunen uppgår till minst 15 st. Minst 50 % av medieanslaget, undantaget tidningar och tidskrifter, går till inköp av barnlitteratur. Andel nyförvärv är minst 8 % av beståndet.</p> <p>Biblioteksrådet har minst en träff per år.</p>
---	--	--

Främja barns språkutveckling	Biblioteket ordnar föräldraträffar, sagostunder, babybokprat m.m.	Antalet föräldraträffar är 3-5 per år, antalet sagostunder är minst 20 per år, vi ordnar babybokprat minst en gång per år.
Främja läsning och tillgång till litteratur för skolelever	Vi genomför olika läsfrämjande aktiviteter som bokprat, Barns smak med boksamtal, gåvoböcker m.fl. Vi ser till att mediebeståndet för barn och unga är rikt, varierande och aktuellt.	Minst 50 % av de publika aktiviteterna varje år riktar sig primärt till barn och unga. Andel barnutlån per barninivånare är minst 25 st.
Öka läslusten	Vi genomför aktiviteter enligt läsfrämjandeplanen för barn och unga.	Läsfrämjandeaktiviteterna i planen har genomförts varje år.
Stödja elever och barn med särskilda behov	Elever med särskilda behov ges tillgång till talböcker, antingen via egen nedladdning eller genom DAISY-lån i biblioteket. Det finnas ett relativt stort utbud av lättlästa böcker.	Andel anpassade medier uppgår till minst 2 % av det totala fysiska beståndet av barnmedier. Antal nedladdningar från Legimus för barn och vuxna är minst 100 st. per år.
Utveckla (informationssökning och källkritik) MIK = medie- och informationskunnighet	Biblioteket tillhandahåller undervisning i katalogsökning för lärare. Vi genomför aktiviteter som informationssökning med betoning på katalogsökning för elever.	Pedagoger erbjuds utbildning varje terminsstart. Elever i årskurs 5 och 8 får undervisning på biblioteket.